

En note omkring Christian IV's Hebræer 2-Mark fra Glückstadt

Aagaard har i en stor artikel i *Numismatisk Rapport* 62 givet en oversigt over Christian IV's Hebræermønter. I denne oversigt er der ikke foretaget en typeopdeling af 2-Mark fra Glückstadt, men det nævnes, at der er stor variation i udformningen af krone og monogram på forsiden af mønterne. Som type-tegning er valgt en sjælden variant (ud over tegningen i artiklen har jeg kun set varianten en enkelt gang), hvor der kun er to bøjler i kronen. Der er så vist tre yderligere varianter til illustration af variationen.

I Siegs katalog er der foretaget en opdeling i to varianter med henholdsvis to eller fire bøjler i kronen (Sieg 177.1 og Sieg 177.2). Dette er antagelig gjort, da der for udgaven fra København angives varianter med to eller fire bøjler (Sieg 76.2 og Sieg 76.1). Da udgaven med to bøjler fra Glückstadt er en sjælden mønt, er denne variant prissat til næsten det dobbelte af prisen for udgaver med fire bøjler, hvilket synes yderst rimeligt.

Der opstår imidlertid et problem, når der ønskes gennemført et salg. Billederne i Sieg viser to meget forskellige monogrammer knyttet til varianterne med to eller fire bøjler i kronen. Jeg har nu noteret mig, at både et auktionshus og en mønthandler har hæftet sig mere ved monogrammet end ved antallet af bøjler. Ved sammenligning af figur_1 (to bøjler - sjælden) og figur_2 (fire bøjler - almindelig) ses det, at det IKKE er monogrammets udformning, der er afgørende. I de to figurer er monogrammerne stort set identiske – men der er altså fire bøjler i den almindelige variant vist i figur_2. Når man som køber bliver præsenteret for et eksemplar, hvor der er beskrevet to bøjler, skal

Af Anders Harck

Bagside af Hebræer 2-Marken med de hebraiske skrifttegn der har givet navn til mønten.

Forstørret ca. 200%

Figur_1. Sjælden. Typen karakteriseres først og fremmest ved kun at have to bøjler i kronen. Kronen er ikke udpræget bred, og monogrammet er meget stort med tydelig hage på C'ets øvre afslutning.

Figur_2. Almindelig. Typen er i det store hele identisk med det under Figur_1 beskrevne, men der er klart fire bøjler i kronen.

Figur_3. Almindelig. Typen karakteriseres først og fremmest ved C'ets øvre ende, som er trukket ud i spidser både opad og nedad. Kronen er meget bred og ganske høj, hvorfor monogrammet er mere fladtrykt i lodret udbredelse.

man altså altid huske at tælle bøjlerne, da man ellers kan blive taget noget ved næsen.

Jeg har i figur_1 til figur_8 vist de af mig kendte stemplettyper, og jeg har noteret flere stempler for nogle typer. Aagaard nævner 15 stempler, hvilket da også indikerer, at der kan være flere stempler tilknyttet nogle af de viste typer. Jeg har ikke foretaget en udførlig stempelundersøgelse, og der kan altså forekomme flere afvigende varianter.

Jeg har ved de enkelte figurer angivet min sjældendsvurdering af typen. Som det fremgår er det kun typen vist i figur_1, der har to bøjler, medens alle de øvrige typer har fire bøjler. Dette medfører i sig selv, at Siegs variant med to bøjler må forventes at være væsentlig mere sjælden end mønter med fire bøjler.

Som det fremgår er den lille variation med antallet af bøjler kun en ud af mange variationer, og som nævnt antager jeg, at bøjlevariationen er medtaget i Sieg som en analogi til forholdene i København. Hvilke variationer, der skal medtages er altid subjektivt, men når en variation er udslagsgivende i prismæssig sammenhæng, skal man ved en handel være sikker på, at man handler den rigtige variant.

Med hensyn til prisdannelsen er det så oplagt, at en katalogmæssig beskrivelse er meget afgørende for, hvorledes en pris på varianter fastsættes, idet den katalogmæssige beskrivelse automatisk fører til interesse for en given variant. Dette kan så være en betydningsfuld variation

Figur_4. Ret sjælden. Igen karakteriseres typen ved C'ets øvre ende, som her ender afrundet med en skarp lidt tilbagebøjet spids opad. Kronen er igen stor, og monogrammet fladtrykt i lodret udbredelse.

Figur_5. Sjælden. Igen ser vi på C'ets øvre ende, som her afsluttes tvædt. Den øvre flig er en lang elegant udløber, som afsluttes med tilbagekrumning. Kronen er stor, men monogrammet er ikke så fladtrykt i lodret udbredelse.

Figur_6. Ret sjælden. Typen minder om det ved Figur_4 beskrevet, men kronen er af den mindre type, og monogrammet er ikke fladtrykt i lodret udbredelse.

Figur_7. Almindelig. I denne type er C'ets øvre afslutning ret simpel med en neløbende spids. Der er dog en minimal hage øverst, men den ses kun på velbevarede eksemplarer. Kronen er den store type, og monogrammet er ikke fladtrykt i lodret udbredelse.

Figur_8. Unik ifølge Aagaard. C'ets øvre afslutning helt lige afskåret, og monogrammet ret fladtrykt i lodret udbredelse. Kronen ret bred og stor.

(eks. møntmestermærket hvor der jo bliver tale om forskellig oprindelse af mønterne) eller en tilfældig variation, som nok er det gældende for disse 2-Mark stykker fra Glückstadt.

Litteratur

Aagaard S. (1999): Beskrivelse af Christian IV's hebræermønter 1644 - 1648.

Numismatisk Rapport 62.

Siegs Møntkatalog.

I mit web-katalog sites.google.com/view/cxhyrz-4 er de otte beskrevne varianter medtaget.'